

Siriklockan

Frysände pastorats kyrkblad

Svenska kyrkan

Esbjörn Hagberg

För livets skull.....sid 12

BARNVERKSAMHETENS

vårfest

DROP-IN-DOP

LÖRDAG 1 OKTOBER I FRYKSÄNDE KYRKA

Tillsammans kan vi

innehåll

SIRIKLOCKAN nr 2 2016 Kyrkblad för Svenska kyrkan i Fryksände, Lekvattnet, Vitsand och Östmark
Box 52, 685 22 Torsby • info@fryksandeforsamling.se • www.fryksandeforsamling.se • Ansvarig utgivare: AnnKatrin Uppvall
Layout: Birgitta Brorson • Foto omslag: Birgitta Brorson Motiv: Anne-Sophie Hartman, barnkören • Tryckt hos Ramströms
Tryckeri AB • Upplaga: 5000

3 KYRKOHERDEN
har ordet	19 MEDARBETARE
i Fryksände pastorat
4 KYRKORÅDETS ORDFÖRANDE
har ordet	20 TILLSAMMANS KAN VI
Fastekampanjen är avslutad
5 MEDITATION -
dags att avdramatisera!	21 KONFIRMATIONER
i Fryksände pastorat
6 VÄRFEST
på nationaldagen	22 ANSLAGSTAVLAN
smått o gott
8 FRYKSDALSLEDEN
invigs	23 INFORMATION OCH TANKAR
från kyrkoherden
10 NÄKTERGALEN
Jenny Lind	24 VÅRA VÄRDEFULLA VOLONTÄRER
volontärerna på våra äldreboenden
12 FÖR LIVETS SKULL
Esbjörn Hagberg	26 ÄR VÄNTJÄNSTEN NÅGOT FÖR DIG?
Fryksände församlings väntjänstgrupp
14 SOMMARBETRÄKTELSE
Karin Löwestam-Öberg	27 FRÅN KYRKA OCH HEM
i Fryksände pastorat
16 KYRKOMUSIKEN
i Fryksände	28 FRYKSÄNDE PASTORAT
kontaktuppgifter
18 DAGS ATT ANMÄLA SIG
till höstens konfirmationsgrupper	

Någon väntar på dig

Förr eller senare skakar livet om oss. För vissa tycks det dröja, för andra sker det mest hela tiden. Vi möter sorg och förluster, drömmar som inte slår in, separationer och uppbrott. Någon sa att en av de viktigaste lärdomarna man har som människa är att acceptera livets begränsningar. "Gilla läget" som man säger i det militära.

Och jag tänker då på sådant som att vi är, även om vi intalar oss det motsatta, oerhört sårbara som människor. En gråsten tål betydligt mer än en människokropp om man säger så. Här måste vi gilla läget. Och så detta med tidens utmattethet. Ett livsspann; livet varar inte i evighet. Det går fort. Inte minst blir man varse detta då generation avlöser generation och jag till sist står där som den sista generationen på den här sidan himmelrik. Snabbt likt grislänk gick det därtill!

Många som ligger på sitt yttersta ångrar att de inte vågade leva ut sin dröm. Att jag blev kvar i livsomständigheter som jag innerst inne visste inte var optimala för mig. Trots livets begränsningar och svårigheter så kunde jag faktiskt ha byggt mig ett annat liv, ett annat yrke, odlat mer nära och kanske äkta relationer. Men något hindrade mig. Av någon anledning fann jag mig i livstesen att det var bättre med ett välkänt helvete än ett okänt paradiset. Men vad händer då med mig? Risken är att mitt liv kommit att präglas av missunnsamhet. För är jag missunnsam mot mig själv, hur ska jag så kunna vara generös och supportande mot andra? Det går liksom inte. Därför är det inte bara jag själv som drabbas av min livsfeighet – även de kring mig drabbas indirekt. Särskilt de som står mig allra närmast.

Jesus uppmanar oss till mod, han säger att endast en sak kan göra oss fria. Sanningen. Och det är inte bara sanningen om andra utan förstås först och främst sanningen om mig

själv. Hur lätt är det inte att se bjälken i andras ögon men inte flisan i det egna?

Det är här som livets omskakningar kan vara viktiga. När jag drabbas av förluster och svårigheter finns under ytan – och den ytan har inte sällan såväl ilskans som frustrationens kännetecken – sorgen. Sorgen är inget att förskräckas över. Den är som själens balsam som läker och helar och ger jordmån för nytt. När jag sörjer är jag mindre benägen att döma andra. I sorgen ser jag min likhet och utsatthet med min nästa. Därför är det så viktigt att vi vågar bana väg för sorgen, ger den rum och livsluft och inte stänger den ute med tjuvar och smartphones, psykofarmaka och alkohol. Nej, öva dig att gå vapenlös med sorgen i hand. Och eftersträva sanningen. Det kan vi göra, det orkar vi särskilt göra om vi parallellt tar in att den som skapat oss människor har ett oerhört intresse av oss, vill oss oändligt väl och ser oss sådana vi innerst inne är långt innan vi ens erfarit en bråkdel av det Han redan vet. Om oss. Och ändå älskar han oss. Dig. Mig.

Mötet med denna storhet, denna helighet, denna vår Gud med Kristus som ansikte och Anden som ledsagare underlättas av sommar och ro. Bakom rastlösheten och vardagens plikter väntar någon på Dig. Skynda, skynda och grip hans hand. Han känner dig ju utan och innan och vem vet vad för äventyr - inre som kanske yttre - som väntar just på dig?

Johan Bonander, kyrkoherde

STÖD MÄNNISKOR SOM DRABBAS AV SVÄLT OCH TORKA I AFRIKA!

GE DIN GÅVA IDAG!

SMS:a **TORKA** till 72 905 och ge 100 kr.
Swisha valfritt belopp till 9001223.

90 SVENSK
INSAMLINGS
KOMITE KONTROLL

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

medlem av
actalliance

Öppenhet och transparens

Äntligen är sommaren här och med den tid för ledighet och vila. Ledighet och vila har det dock inte varit för våra kyrkogårdsarbetare som utöver det vanliga arbetet med att göra vår- och sommarfint satt ut 2500 planteringslådor, så kallade empirilådor.

Vi skrev om detta i förra numret av Siriklockan och detta är en stor investering vi nu gjort och som kommer ge inte minst en bättre arbetsmiljö för våra kyrkogårdsarbetare. En stor eloge till Er alla som genomfört detta arbete så bra!

En stor eloge har dock inte Svenska kyrkan fått i den media-bevakning som varit för handen i slutet av maj och i början av juni. Vidlyftiga resor kom att uppmärksammas. Jag kan som ordförande i pastoratet garantera att sådant inte har förekommit i Ditt pastorat; Fryksände med dess fyra församlingar Lekvattnet, Östmark, Vitsand och Fryksände. Tvärtom pågår här ett idogt arbete bland barn och unga, äldre, på sjukhuset och vid kriser, våra nya svenskar, gudstjänster och förrättningar. Vi eftersträvar en öppenhet och är det så att mediagranskningen väckt frågor och funderingar, tveka inte att höra av dig till mig eller kyrkoherde Johan Bonander.

Just nu när jag skriver dessa rader har vi sedan en tid haft mycket musik i våra kyrkor. Vi hade bl.a. nyligen ett gästspel av Oslo akademikerkör och ett större gästspel under ledning av Anna Florin Schmidt där *Förklädd Gud*, epilog ur *En vintersaga* av L E Larsson framfördes. Men mycket annat väntar i alla våra fyra kyrkor i sommar. Håll utkik i vår annonsering. Att samlas i och kring musik är väsentligt. Musiken går direkt till själ och hjärta. Det är inte för inte som Johan Sebastian Bach kallas för den femte evangelisten. Därför är det så viktigt att även bygga in musiken i våra ordinarie gudstjänster. Ord och ton hör ihop.

Jag vill önska er alla en god och bra fortsatt sommar!

Rune Mattsson, Kyrkorådets ordförande

Insamling pågår året runt på olika sätt, både till akut katastrofhjälp och till långsiktiga projekt

Svenska kyrkan

Låt en ko förändra någons liv

Ge gärna en gåva till samma projekt som våra barngrupper stöder!

En dräktig kviga förändrade Mattild Liventus liv när hon fick ta del av kyrkans ko-kalvprojekt. Mattild utbildade sig i djurskötsel och tillsammans med sin man byggde hon ett skjul åt kvigan.

Upplägget i projektet är att behövande familjer får en dräktig kviga, utbildning i jordbruksteknik, hållbart jordbruk och modern djurhållning. När kvigan kalvat så ger de tillbaka ett par kalvar till projektet, och dessa lämnas sedan vidare till andra behövande familjer. Man åtar sig även att bygga ett skjul åt kon. Mattilds ko ger varje dag

16 liter mjölk. Barnen får bättre kost och överskottet av mjölken säljs. Inkomsten ansvarar Mattild för. Det ger henne en viktig roll som försörjare i en kultur där kvinnan sällan får tjäna pengar. **Projektkod: P89 - Tanzania**
Plusgironummer: 90 01 22-3
Bankgironummer: 900-1223
Swish: 9001223

För att öronmärka din gåva till ett specifikt projekt, skriv projektets kod i meddelandefältet, för Ko-kalv projektet skriv "P89". Läs mer på: www1.svenskakyrkan.se/p89

*Vi fortsätter meditationen
hela sommaren*

*Torsdagar kl. 18.00 i Fryksände kyrka
Kom i tid! Vi läser kyrkan kl. 18.15. Vill du
veta mer, kontakta Ingela Älvskog 272 01*

Meditation

– dags att avdramatisera!

Stefan Degerlund berättar om sin syn på meditation

Sedan urminnes tider har människan sökt sig inåt för att förstå mera av tillvaron. Just nu pågår en mycket snabb urbanisering där över hälften av jordens befolkning nu bor i städer eller på bara ca 2 % av jordens yta.

Kanske kan vi lätt förstå att detta skapar nya problem när miljoner trängs på en liten yta och är fjärran från ett mindre stressande liv på landsbygden.

Yoga och meditation har kommit in i tillvaron som ett komplement, en möjlighet att balansera sitt liv. Människan strävar efter balans och harmoni och kan finna en del av detta i meditationen.

Genom åren har jag träffat åtskilliga människor i en rad länder som använder meditationen för att klara sin vardag. Det kännetecknande är att många kommer från helt olika kulturella och religiösa bakgrunder, ja en del anser sig inte tillhöra någon religion alls men samtliga har funnit en möjlighet till balans och harmoni i sitt liv samt möjligheter till personlig utveckling genom att utöva sin dagliga meditation.

För sökaren ger meditationen möjligheter till att finna flera svar om sig själv, förstå sig själv bättre och därmed öppna upp för att även förstå andra människor. Just detta ger meditationen en extra viktig funktion då den kan hjälpa oss till att få en "mjukare" värld.

Daglig meditation ger ökad koncentration under arbetsdagen, bättre balans i tankar och handlingar, ökar den inre tryggheten, gör livet mera meningsfullt samt ökar glädjen i vardagen.

Är meditation bara för vissa eller som vi minns det för 40 år sedan, ansett vara knutet till viss musik, missbruk, mystiska religiösa rörelser etc.? Svaret är att alla har förmågan om vi avdramatiserar det hela. Meditera kan du göra var som helst, en kortare eller längre stund.

Jag avråder dock från att köra bil samtidigt som du mediterar och hoppas också många fler män vill prova på att meditera. Det är åtskilligt fler kvinnor som mediterar än antalet män. Under åren har jag fått möjligheten att lära känna en rad, så kallade framstående män, som faktiskt mediterar

dagligen men aldrig skulle våga berätta det. Hindret är att vi själva har ålagt meditation en "konstighetsstämpel" som vi nu behöver ta bort!

Varför inte pröva, förhoppningsvis finner du här ett fint redskap för den fortsatta vägen fram!

Mia & Theodor

Karl

Text Carina Bjuremo Foto: Birgitta Brorson

Under året som gått har ett stort antal barn med föräldrar deltagit i barnverksamheten på Fryksände församlingshem. Barnen har droppat in på öppna förskolan, deltagit i barnkörer och babyrytmik och som avslutning firades en vårfest för alla barn på nationaldagen den 6 juni.

Temamässa för små och stora

Vårfesten inleddes i Fryksände kyrka med en temamässa för små och stora kl. 11.00. Det var många som hittat till kyrkan den här dagen och det var varmt och härligt "rörigt".

Längst fram satt de yngsta barnen på mattor och kramade sina gosedjur. Genom hela gudstjänsten hördes skramlet från babymaraccas, det var våra allra yngsta som var fullt sysselsatta med att skapa ljud. Många tittade längtansfullt på de röda fina hjärtformade ballongerna med texten "alltid älskad", som svävade i luften. Keinth Lundquist delade ut nattvard och Mia Järnry berättade om svenska flaggans betydelse med sitt kors och de blå-gula färgerna.

Barnkören ledd av Carina Bjuremo, sjöng och alla som ville fick hänga på i "Sommar, sommar och sol" till härligt ackompanjemang av bas och dragspel. Avslutningsvis bildade barnen ett långt led och dansade ut ur kyrkan till sången

"Kom och dansa, kom ta min hand" en dans där alla får vara med och där ute väntade vårfesten...

Vårfest i kyrkparken

Alla var välkomna till vårfesten, vare sig man deltagit i barnverksamheten under året eller bara var nyfiken på verksamheten. Solen sken och det bjöds på korv med bröd, kaffe och kakor. Musiken stod Erik och Mattias Strandberg på dragspel samt Roland Nilsson på bas, för. Barnen hoppade och lekte i de två hoppborgar som var uppställda på kyrkparkens gräsmattor.

Köerna var långa till ponnyridning och körturer. Två söta shetlandsponnyer från Lindbackens hästcenter gjorde små flickor och pojkar mycket lyckliga.

Vi vill passa på att önska alla barn med familjer en riktigt härlig sommar och på återseende vecka 36 i höst!

Oliver

Jasmine

Barnkören

Mimmi

Keint

Vilma

*Pilgrimens sju nyckelord är:
Långsamhet, Frihet, Enkelhet,
Bekymmerslöshet, Tystnad,
Delande och Andlighet.*

*Nog finns det mål och mening
i vår färd – men det är vägen,
som är mödan värd.
Karin Boye*

Fryksdalsleden

Text och foto: Eva zakriskmark

Sedan hösten 2015 har en grupp bestående av hembygdsföreningarna i Fryksdalen och representanter för Svenska kyrkan i Sunne och Torsby tillsammans med kommunerna i Kil, Sunne och Torsby, arbetat med målet att iordningställa en led som kan användas av vandrare, cyklister och till viss del även av bilister.

Leden startar i Kil, fortsätter genom Sunne på den östra sidan av Fryken och fram till Fryksände kyrka i Torsby. Den 12 juni 2016 invigdes leden genom att landshövding Kenneth Johansson höll ett invigningstal och slog ner första stolpen.

Fryksdalsleden kallas en "forn-, handels- och pilgrimsled". Fornled eftersom det finns anledning att anta att trafik har pågått här i årtusenden. Handelsled för att leden tidigare användes för handel. Pilgrimsled för att det finns tydliga tecken på pilgrimer vandrat denna väg.

Att vara pilgrim

Ordet pilgrim kommer av det latinska ordet peregre "i främmande land" eller peregrinus "främling". När man gör en pilgrimsvandring bryter man upp från det vardagliga livet och ger sig ut på en vandring i det okända för att lära känna sig själv, göra nya bekanskap och erfarenheter och få andra perspektiv på livet. Pilgrimstanken finns i många religioner, exempelvis inom kristendomen. Ofta är målet för vandringen en religiöst betydelsefull plats, men för pilgrimen är kanske inte målet det viktigaste utan den meditativa vandringen dit.

Pilgrimens yttre kännetecken

- Skorna symboliserar villigheten att gå ut, att gå i Jesu efterföljd. Sandalerna var tidigare symbolen för alla pilgrimer, men idag pratar vi mer om rejäla och bra skor anpassat efter klimatet.
- Staven kan man luta sig mot när man blir trött, och den fungerar bra som stöd i ojämn eller brant terräng. Symboliskt kan man mentalt få stödja sig mot Staven – Kristus.
- Hatten skyddar mot solen, och ibland även mot regn, vind och kyla.
- Ranseln eller ryggsäcken, rymmer allt man behöver; lite mat, en vattenflaska, lite kläder, regnkläder och kanske en sovsäck.
- Tältet ger skydd när nattens mörker faller, och är lätt att ta med sig.
- Kappan eller manteln, omsluter oss i den goda tystnaden. Vi får vandra i stilla eftertanke.
- Korset visar på att det är en kristen pilgrim, men kan även ha en annan symbolik. Om det har lika långa ben, som ett plustecken, symboliserar det även jorden.

Fryksdalen är intressant ur flera olika aspekter:

- Historiskt, med lämningar från stenåldern, gravar från bronsåldern och minnesmärken från medeltiden.
- Religiöst och kyrkohistoriskt, med ruiner från medeltida kyrkor, lämningar efter munkar och pilgrimer samt spår av en tidig Vanamytologi, med Frejakultur. Det finns också tecken som tyder på tillbedjan av Jungfru Maria och helgonen Elin av Skövde och Brynolf av Skara.
- Kulturellt, med en levande berättartradition och konst i olika former samt med kända författare som Selma Lagerlöf och Göran Tunström.
- Kommersiellt, med Fryken som transport- och handelsled och med dess potential för utveckling av regionens företagande och näringsliv.
- Naturskönt, med omväxlande öppna landskap och skog med olika sorters djur och växter längs Fryken.

När kristendomen kom till Fryksdalen

Kristendomen torde ha kommit till Fryksdalen under 1100-talet. Från denna tid och fram till reformationen fanns det munkar här. Pilgrimsfärder förekom efter olika vägar till heliga platser, till Sankt Olofs grav i Nidaros, men även åt andra håll som Skara och Eskilstuna.

Kil var en knutpunkt, härifrån for man vidare, mot norr via Fryksdalen och Röjdådalen mot Norge, alternativt via Klarälvsdalen. Men man kunde även ta sig västerut mot Brunskog-Arvika-Eda, eller söderut mot Hammarö eller Värmlandsnäs för ev. färd vidare över Väneren mot Skara.

Den tidens hälso- och sjukvård liksom en del forskning och utbildning hade klostren ansvar för. En del växter importerades, t.ex. pestskräp (en medicinalväxt som bl.a. använts kramplösande men även ansågs kunna bota pest). Vinbergssnäckor anses ha införts av munkar till Sverige då snäckorna

var tillåtna som föda under fastan. Pestskräp finns fortfarande exempelvis vid Munkebacka (mellan Östra Ämtervik och Sunne). Vinbergssnäckor har hittats exempelvis i Bävik. I Smedsby hittades år 1828 en medeltida guldring med de tre vise männens, pilgrimernas skyddshelgons, namn.

Övernattning längs vägen

Bada Herrgård Bed & Breakfast erbjuder boende i en fantastisk miljö, såväl ute som inomhus, www.varmland.nu/bada.

Guidade vandringar sommaren 2016

Under Sunne Kulturvecka genomförs ett antal vandringar efter leden. En av dem är fredagen den 12 augusti med vandring från Bada – Torsby (cirka 8 km). Start kl. 9.00 vid Bada Hållplats. Ledare för vandringen är Eva Zakrismark.

Sugen på att fortsätta från Torsby vidare mot Nidaros (Trondheim)?

En väg är den gamla handelsleden från Torsby via Östmark och Röjdåfors (41 km), vidare mot Hamar (39 km) i Norge där den ansluter till Gudbrandsdalsleden mot Nidaros (461 km).

En annan skulle kunna vara att från Torsby via Vägsjöfors och Stöllet (40 km) komma in på Klarälvsdalsleden, följa denna uppåt över gränsen (Långflon/Lutnes, 100 km) till Norge och där följa Österdalsleden (420 km) till Nidaros.

Välkommen på pilgrimsvandring

Du hälsas välkommen med den medeltida pilgrimshälsningen; *Pax et Bonum - Frid och Allt Gott*.

Läs mer på: fryksdalsleden.se, fler vandringar i sommar hittar du på: www.kulturveckanisunne.se.

Eva Zakrismark, diakon Fryksände pastorat.

Eva.zakrismark@svenskakyrkan.se, tel. 0560-272 06

Näktergalen

–JENNY LIND

Text: Alf Brorson

Att Jenny Linds bild snart inte kommer att finnas på en svensk sedel är att beklaga, men det innebär på intet sätt att hon inte längre finns kvar i vår gemensamma historia västanhavs. Historielöshet är ingen önskvärd sak.

Den svenska näktergalen

Åren 1850-1851 genomförde Jenny Lind, denna vår oförlikneliga sopran, sin amerikaturué som operasångerska. Hon var då trettio år gammal, och vida berömd för sin begåvning, sin vackra sångröst, sin inlevelse och sin framställningskonst. Hennes röstomfång uppges ha varit b-g3.

Varthelst hon kom i Amerika drog hon fulla hus och fick ovationsartade hyllningar, vilket inte bara skapade "Jenny Lind-feber" utan också, som Ulf Beijbom framhållit, bidrog till att ge den lilla svenskhet som då fanns i Amerika en självkänsla.

Stockholmsfödda Jenny Lind (hon växte upp ett stenkast från Kungliga Operan) var sin tids mest uppburna sångerska. Den store danske sagodiktaren H.C. Andersen förälskade sig i henne, en obesvarad kärlek som kan återspeglas i några av hans sagor (Eventyr) med Näktergalen som den mest uppenbara.

Jenny Lind gifte sig 1852 med sin nio år äldre tyske ackompanjator, pianisten Otto Goldschmidt, och avled 1887 i England.

Efter sin operadebut 1838, då Jenny Lind var sjutton år gammal, följde från 1844 en glansperiod med framträdanden i Holland, Frankrike och Kuba, Tyskland, Österrike och England – och den triumfartade, 21 månader långa, Amerikaturén som inleddes i september 1850.

Hon var en internationell megastjärna

Amerikaturén kom för Jenny Lind att innebära först 93 konserter, och därefter ytterligare ett fyrtiotal, med för den tiden oerhörda summor. För den första delen av turnén (med en amerikansk manager som tog så mycket mer) skall hon ha erhållit närmare 180 000 dollar i dåtida penningvärde. Det var

svartabörsbiljetter, och för gemene man så höga biljettpriser som 200 dollar, och ändå stora åhörarskaror ... Vad var det som gjorde att Jenny Lind, i en medievärld utan sådant som radio, tv och CD-skivor, kunde nå så många människor?

Som Ulf Beijbom också skrivit, var Jenny Lind "den mest berömda svenskfödda person som någonsin gästade Förenta staterna", och det rådde en amerikanskt skapad "Lind mania". Kanske var det något som 1960-talets "Beatle mania" kunde erinra om.

Ett annat tecken på den amerikanska uppståndelse som hon skapade är att sex amerikanska platser gavs namnet Jenny Lind, bland dem en gammal guldgrävarstad söder om Valley Springs i Kalifornien – en av de stater som Jenny Lind aldrig besökte under sin amerikaturné.

1851 gav Jenny Lind också tre konserter i Toronto, Kanada. Därav namnet Jenny Lind Island, som idag är en obebodd ö, men som en gång ingick i det nordamerikanska försvaret. En skotsk polarforskare gav denna ö i den nordliga provinsen Nunavut dess namn.

Jenny Lind inledde sin turné i New Yorks Castle Garden, som senare blev invandrarstation fram till dess att Ellis Island öppnades 1892. Castle Garden på Manhattans sydspets var, med 7 000 sittplatser, New Yorks största offentliga arena. Denna lokal var nu helt fylld till sista plats, men inte bara det! Utanför hade också samlats människor i tiotusental för att på avstånd vara med om det hela.

Vinsten från konserten blev stor, och Jenny Linds andel var över 10 000 dollar. Men, hur upplevde hon själv sin situation där hon satt i sin loge inför den första konserten i Castle Garden? Född och uppvoxen under enkla omstän-

digheter stod hon nu i sin egen berömmelses rampljus. Var hon medveten om sin storhet? Var hon helt uppfylld av att få uppträda inför en storpublik, eller handlade det om ofrånkomlig rampfeber inför ännu ett framträdande?

Som vi vet, upplevde hon också i detta skede av sin karriär att hennes krafter börjat avta.

Jenny Lind skänkte betydande summor av sina honorar till välgörande ändamål

1849 hade Lars Paul Esbjörn kommit till Andover, Illinois, där han grundat den första svenska lutherska kyrkan i mars månad 1850. Följande år, i ett försök att samla in pengar för sin verksamhet, begav han sig till Boston där han fick träffa Jenny Lind, och, som hon själv var troende, donerade hon 1 500 dollar vilket gjorde det möjligt att uppföra kyrkor – varav en var Augustanas ”moderkyrka” i Andover. Den blev slutligen invigd adventssöndagen 1854, och har till hennes minne sedan 1948 kallats Jenny Lind-kapellet.

Under Amerikaturén befrämjade Jenny Lind likaså Lina Sandells och Oscar Ahnfeldts religiösa sånger och psalmer, och Ahnfeldts Andeliga sånger (1850) gavs ut med ekonomiskt bistånd av henne.

I vår tid ger också ett ansett stipendium, Jenny Lind-stipendiet, unga svenska sångerskor möjligheten att varje år genomföra en koncertturné i USA. Till Jenny Linds förblivande insats hör, att hon som den första öppnade porten västerut för de svenska sångerskor som sedan dess kommit dit i hennes efterföljd.

Till dem som tilldelats Jenny Lind-stipendiet hör en värmländsk sångfågel från Bada. Gunilla Hallgren (f. Holmberg) var 1982 års stipendiat i fryksdalsdräkt.

Erik Gustaf Geijer, svensk litterär klassiker och historiker, var innan den stora utvandringen till Amerika ännu inlett, en i sin tid betydelsefull gestalt i svenskt kulturliv, med bestående musikstycken som ännu minner om honom.

Den i Värmland födde Geijer var professor i historia vid Uppsala universitet, han var riksdagsledamot, men också poet, filosof och kompositör. I hans skrivna musik förenas sengustaviansk klassicism med romantik och realism, och hans romanser ingår i det svenska muskarvet.

Julafton 1839 dedicerade han Mod och försakelse till Jenny Lind, och denna sång kom att bli ett av de stycken hon alltid älskade att framföra, i Sverige och utomlands. Den var skriven för henne, och dess ord om snillets flamma fick henne att “kastas ut i en ocean av känslor.”

Jenny Lind-kapellet

*O! föll uti ditt unga hjärta
En gnista av den låga blott,
Som giver fröjd, som giver smärta,
Blev snillets gudalån din lott,
Låt uppåt då dess flamma flöda:
Den mot sitt ursprung tar sin fart.
Ack! Vet, den skall ditt liv föröda!
Men vet, du är av himmelsk art!*

*Om sig själv sade Jenny Lind:
”Jag gav mig själv för mycket
i min konst.”*

*Näktergalen är en tillbakadragen och till
det yttre tämligen oansenlig flyttfågel,
med huvudsakligen gråbrunröd fjäder-
dräkt. Sångens välljud med dess ovanliga
klangstyrka är under kvälls- och nat-
timmar ett melodiskt mästerstycke.*

För

skull

Text: Esbjörn Hagberg Foto: Birgitta Brorson

Det är så lätt att tappa modet. Ska man tro teologen Walter Bruggemann är detta en ökentid i kyrkans liv i västvärlden. Genom sekulariseringen har kyrkan förlorat den makt och det tolkningsföreträde hon en gång hade samtidigt som allt fler människor förlorat relationen till kyrkan. Man har glömt de bibliska berättelser och man förstår inte orden och de liturgiska riterna.

Det är ökentid i kyrkans liv. Det är kris och samtidigt är det just därför möjligheternas tid. Kyrkan är aldrig bättre än när hon är i kris. Kris bör vara kyrkans normaltilstånd. Det är i krisens tid vi kan skilja mellan viktigt och oviktigt, mellan vad som är centrum och periferi. Det är nu vi kan samla oss i det som är vårt uppdrag.

Egentligen är det enkelt att formulera: Vårt uppdrag är att förkunna Jesus Kristus, så att människor kommer till tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbredds och skapelsen återupprättas. När jag sagt detta är allt väsentligt sagt. Utifrån detta har vi något att bidra med till vårt samhälle som ingen annan har. Det är för det goda livets skull.

Det första är helighet

Människan är beroende av det heliga. Det heliga är det som både lockar och skrämmer. Det avskilda som skänker en övergripande mening. Heligheten ersätter kaos med kosmos. Det är därför människor också i de svåraste och fattigaste av tider har byggt altare och kyrkor. Det måste finnas platser som på olika sätt synliggör att livet är mer än bara vardagar och några korta år på jorden. Människans beroende av Gud måste gestaltas.

Det är därför vi behöver den heliga tiden. Den vanliga tiden är rak. Det är tiden som går ifrån oss. Idag är i morgon igår. Den heliga tiden kommer i stället till oss. Varje år firar vi jul, påsk och pingst. Den heliga tiden är rund som en cirkel. Den är evig och oföränderlig. En tid ovanför tiden. En tid som gör också vardagar till särskilda dagar.

Det är därför vi också behöver de heliga rummen. Kyrkorna där vi talar, rör oss och upplever något annorlunda än på andra platser. Det är därför vi behöver de heliga platserna, tingen och riterna.

Det en grekiskfödd författare som skrev: "Så länge något är heligt finns det hopp för världen." Efter att ha sett sig omkring kunde han inte se någon annan än kyrkan som kunde bidra med det heliga i samhället. Om kyrkan inte bidrar med helighet finns ingen annan som kan visa på heligheten.

Det andra vi har att bidra med är förundran

Vi biskopar i Sverige skulle skriva en liten bok om klimatet. Vi funderade över vad vi hade att säga som inte andra sa bättre. Vi kom fram till att det ändå fanns en sak – förundran.

Bli stilla och begrund: Vi rör oss med en hastighet av 30 kilometer i sekunden genom universum. Vi ser upp mot solen: den är av 200 miljarder solar och stjärnor bara i vårt glesbefolkade område i vintergatans utkant. Vi tar upp ett stycke jord i vår hand. I den finns lika många organismer som det finns människor på vår jord. Vi tar ett löv. På varje kvadratcentimeter finns 40 miljoner små fabriker som tillverkar syre. Om vi räknar hjärncellerna på en människa och tar en per sekund tar det 300 sekel innan vi räknat färdigt.

Albert Einstein skrev: Det finns två sätt att leva sitt liv. Det ena som om ingenting är ett mirakel. Det andra som om allt är ett mirakel.

Som kristna tror vi att allt är ett mirakel för att allt liv är skapat av Gud. Bibelns skapelseberättelser är en lovsång till

den Gud som skapat livet och önskar varje människa. Inte minst psaltarpsalmerna ger uttryck för förundran inför jordens och himmelens skönhet. Vem kan förmedla förundran till världen om inte kyrkan?

Det tredje vi har att bidra med är ödmjukhet

Ödmjukhet är förmodligen vår tids största bristvara. En författare skriver: "Allt som var moralistiskt förkastligt på 1000-talet har blivit obligatorisk livsstil på 2000-talet." Dödssyndernas tema är att de sätter jaget i första rummet: min njutning, mina pengar, min rätt att äga, ta för mig, göra som jag själv vill.

När alla sätter sig själva först blir det förstås kaos i samhället men också mentalt. Därför har kyrkan något att bidra med som kan bli livsavgörande för vår värld: ödmjukhet. Vi vet att jorden och livet är Guds. Vi vet att allt är en gåva. "För vem har sagt att just du kom till världen för att få lycka och framgång på färden?" Vi vet att vi är små inför den Gud som vi ska frukta och älska. Vi vet att vi är små inför det liv som är några år på jorden? Vi vet att vi är små när vi står inför lidande och ondska. Vi vet att vi är underordnande skapelsens och livets förutsättningar. Vi vet att vi i allt är beroende av varandra, skapade tillvarandra, för att älska varandra.

När det bibliska budskapet sammanfattas så är det i relation. "Du ska älska Herren din Gud med hela ditt hjärta. Du ska älska din nästa som dig själv." Det kan bara gestaltas när vi tar blicken från oss själva för att se på Gud och vår medmänniska. Den utmaning Jesus en gång gav den rike mannen är en utmaning till hela vårt samhälle idag: "Om du vill bli fullkomlig, så gå och sälj allt du har och ge till de fattiga. Kom sedan och följ mig." Dessa ord är en utmaning mot allt det vi ser vara viktigt i vårt samhälle idag och påminner om att livet bara kan levas i ödmjukhet. Vi kanske bara kan överleva på denna jord om vi lever i ödmjukhet. Vem om inte vi som kyrka ska bidra med detta perspektiv?

Det fjärde vi har att bidra med är hopp

Det har varit kyrkans uppdrag genom alla tider. I en tusen år gammal bön läser jag: "Gör vår tid till hoppets tid."

I varje tid har det funnits som kan beröva oss hoppet. Idag är det kanske klimatkris, hotet om ett nytt kallt krig och ett splittrat Europa, hotet från mörka politiska krafter, hotet från konflikterna i mellanöstern som verkar olösliga, de många som flyr, känslans av maktlöshet hos många unga i storstädernas förorter, terror och ond bråd död. För att inte tala om det vanliga livets utsatthet. Kyrkans har alltid bett om hopp. Kyrkan ska i allt hon gör gestalta hoppet.

Varje gång en människa döps påminns vi om att döden är bakom oss och livet framför oss. Att Jesus Kristus är med oss alla dagar till tidens slut.

Varje gång nattvard firas så är det en påminnelse om skulden som är försonad och att vi väntar på den dag då Gud skapat en ny himmel och en ny jord. Det bästa väntar i framtiden. Varje gång vi har en begravning påminns vi om att Jesus Kristus ska uppväcka oss på den yttersta dagen. Varje gång vi har en gudstjänst blir vi välsignande och påminns om att vi lever som Guds älskade och under Guds beskydd. Varje gång det predikas så ska kyrkan predika evangeliet om Guds nåd och barmhärtighet. Om att Gud är en trofast Gud som håller sina löften och som bevara oss till evig tid.

Så gestaltar vi hoppet i kyrkan. För oss har hoppet alltid ett namn: Jesus Kristus. För den som tror på en uppståndelse Jesus Kristus finns bara hoppet för nu och framtiden. I en tid som är på väg att förlora hoppet så måste vi förkunna Guds om rike. Och om inte vi gör det finns det ingen annan som gör det.

Så har kyrkan ett uppdrag i en viktig tid i vårt samhälle. Vi har alldeles unika gåvor till denna tid. Den gåva som gestaltas i tron på Jesus Kristus. Gåvor som tar form i att gestalta det heliga, förmedla förundran, påminna om ödmjukhetens livshållning och visa på hoppet. Det är gåvor för livets skull.

En betraktelse i sommartid

Text: Karin Lövestam-Öberg Foto: Birgitta Brorson

När jag pendlar mellan Sunne och Torsby drabbas jag varje dag av en vördnad för skapelsens skönhet. Det är så ofattbart vackert! Skiftningarna i naturen; Fryken, som ena dagen är vänligt ljusblå till att andra dagar vara hotfullt gråsvart med vita gäss på vågtopparna, för att sedan lysa frykenblå igen.

Fälten med blommande smörblommor, som nu breder ut sig och med skiftningar av rosa tjärblomster. Lupinerna i sin färgsprakande rikedom fyller vägrenar och slänter, och bakom dem breder de vita hundkexen ut sig som ett flor. Det är så vackert att det ibland gör ont i mig och just denna tid på året kan vi ana Skaparens närvaro så tydligt.

Jag tänker att Gud är vår livgivare, den som ger oss liv. För mig är det ett skapelsens under att den gråa, karga marsjorden kan stå i en färgsprakande dräkt i juni. Ett under att ur en liten ärtä, en lupinplanta i fulländad skönhet kan gro, eller en jättegran ur ett litet frö. Är det en slump att jag blev jag eller att du blev du?

Eller är både du och jag ett vittnesbörd om Guds närvaro och skaparkraft?

Vi tolkar saker väldigt olika vi människor. Det jag upplever är ett självklart vittnesbörd om Guds omsorg och kärlek kan för någon annan vara bara ett sammanträffande och en tur-sam händelse. Fast ibland, och inte helt sällan, säger vi - "Ja, han måste allt ha haft änglavakt!" Ibland blir det så påtagligt; att det bara inte kan vara en slump. Vi känner i hjärtat att det finns något större som vakar kärleksfullt över oss.

Guds kärlek och närvaro strömmar ständigt runt oss och genom oss. "Du omsluter oss på alla sidor" står det i Psaltaren, men ska vi kunna ta emot denna närvaro måste vi ha rätt våglängd inställd. Ingen av oss säger att det inte går att lyssna på radio eller se på TV bara för att vi inte ser eller känner vågorna runt oss. Vi vet att vi behöver sätta upp en antenn och knäppa på TV:n för att se något. Vi vet att inställningen är viktig för att få en bra bild.

Men samma sak gäller på ett annat plan också, och vill det sig illa så kan vi knega på ett helt liv utan att sätta upp vår andliga antenn och utan att ställa in mottagaren. Ja, utan att ens reflektera över om det finns något, för oss osynligt, att fånga upp. Vi går här och tycker livet är ganska tråkigt och grämer oss ibland över allt det vi saknar, istället för att ta emot det goda som livet erbjuder oss. Men ibland sveper känslan av det gudomliga förbi i en varm blick från en människa vi älskar, i dimslöjorna en höstmorgon på älgpasset eller när vi märker av den där änglavakten. Gud är så mycket

större och oavsett om vi tror eller ej, så slösar Gud vittnesbörd om sin kärlek över oss.

Tänk om det är så att Gud är livet självt! Att kattungens lek, den prunkande lupinen, doften från caprifolen, det nyfödda barnet i våra armar – att allt liv vittnar om honom! Att livet är en symbol för Gud själv och därför heligt!

Vi utför symbolhandlingar och vi omger oss av symboler. Vi kan inte köra många meter på våra vägar utan att se vägs skyltar, men vi måste förstå dem och tolka dem. På samma sätt kanske vi också måste lära oss att tolka det goda och vackra vi upplever, som ett tecken på Guds kärlek till oss. Att just du är du och jag är jag är inte en slump! Sträck ut din hand och se på den – alla dessa muskler, senor, nerver, hud som gör att du kan smeka en älskad människas kind eller gräva i trädgården.

Se på blommorna och lyssna på koltrasten och lärkan! Livet vittnar om Skaparen och våra liv har en mening. Livets mening är att visa kärlek och att göra gott mot allt liv på denna jord.

Det finns så många vackra psalmer men jag ska citera Gunnar Ehne som avslutning. I dikten "Vårnatta" har han fångat förundran över skapelsen och livet på ett fantastiskt sätt.

*Ocken skull söv nu
När natta int ä längre
än en decimeter
När fögglan spelar så
Hör
-lärksangen
Som en navelsträng
går han
mella himmel å jola*

*En skull vill sta'n
klocka
- å almenacka
Å bar sätt sä ner
å gråt
som på e begravning*

Kyrkomusiken i Fryksände

Text: Katharina Hieke Foto: Birgitta Brorson

Du har säkert lagt märke till att det har varit mycket musik i våra kyrkor under våren, med medverkande i alla åldrar och många olika genrer. Så ska det vara! Vi musiker kan tillsammans täcka många olika genrer och svara på många önskemål. Är det något som just du saknar – hör av dig till oss!

Från min horisont som organist och ledare för Fryksände kyrkokör vill jag gärna återkalla några minnen från vårterminens musikutbud.

Först och främst blir det fler och fler av våra regelbundna vanliga gudstjänster som inte alls är så "vanliga" eftersom vi inom gudstjänstens ram får mycket musik att rymmas. Gudstjänstens, och särskilt högmässans form inbjuder faktiskt till att skapa hållplatser där man kan lyssna på musik och begrunda texter, böner och det liturgiska skeendet. Musiken är viktig för både "kyrkfolk" och den som bara någon gång besöker en gudstjänst. Den kan vi uppfatta med hjärtat och även den som inte kan "kyrkiska" kan omedelbart ta emot den.

Året började med ett "Musikaliskt nyårsfyrvorke" där jag hade glädjen att musicera tillsammans med Karolina Andersson och Malin Klingborg, båda kända från t ex Wermland Opera.

Vi har vidare haft två större högmässor (på Marie Bebådsdagen och Heliga Trefaldighets dag) där kyrkokören musicerat ihop med orkestermusiker. På Marie Bebådelsedagen har kyrkokören med våra egna duktiga solister och en grupp stråkmusiker framfört Antonio Vivaldis Magnificat. Och på

Heliga Trefaldighets dag har vi kunnat hälsa välkommen till Wermland Flute Choir – en flöjtorkester med ca 25 medlemmar som spelar på flöjter i olika storlekar. Tillsammans med dem har kyrkokören med solister framfört musik av Dietrich Buxtehude och Antonio Diabelli.

Besöker du gudstjänsterna lite mer regelbundet så har du lagt märke till att det ganska ofta blir musikaliska inslag – kyrkokören, barnkören, ungdomar, Tonträffen, Kontaktkören, Vårat gäng, listan är lång och hur mycket man än anstränger sig så har man säkert missat någon.

Även många, kanske de flesta, av sommarens gudstjänster i hela pastoratet kommer få extra musikinslag. Varje helg kommer du kunna fira gudstjänst i någon av våra kyrkor (eller i det fria!) där det bjuds på extra mycket musik.

Lunchmusik

Lunchmusiken med efterföljande sopplunch har blivit ett uppskattat inlägg i vardagen för en växande skara människor. Varje jämn tisdag kl 12.12 (under terminstid) har jag (ibland även inbjudna gäster) presenterat 20 minuter musik

Vill du lära dig spela orgel?

Vi har möjlighet att erbjuda fri musikundervisning. Hör av dig till organist Katharina eller någon annan av musikerna!

från olika genrer, oftast på orgeln, alltid med en ”röd tråd”. Gensvaret i form av tacksamma tillrop och inte minst konkreta önskemål har varit glädjande. Det ligger mig särskilt varmt om hjärtat att göra orgelmusiken tillgänglig för barn och unga och därför fann jag det mycket inspirerande att utforma en hel lunchkonsert i mars så att den skulle passa både för en stor grupp grundskoleelever och för de vuxna lyssnarna, och samtidigt musikaliskt belysa Jesu intåg i Jerusalem och händelserna som föregick påskan.

Under sommaren tar lunchmusiken paus. Vi ses igen den 20 september!

Orgeln

Läktarorgeln i Fryksände kyrka genomgår en rejäl förnyelse och är du nyfiken får gärna höra av dig till organist Katharina, så kan du titta närmare på bygget. Vi ber våra besökare att ha överseende att det är en byggarbetsplats på läktaren.

I höst kommer orgeln bli spelbar igen och i höst/vinter kommer vi kunna återinviga instrumentet som då kommer att förgylla våra gudstjänster med alldeles ny musikalisk glans!

Kyrkokören

Fryksände kyrkokör tar gärna emot nya medlemmar i alla stämmor. Har du tidigare körvana eller erfarenhet att läsa noter så är det ett plus. I höst kommer vi åter framföra Sirispelet, och sedan börja träna inför vårens stora projekt – i ett samarbete med körer från Arvika och Geijerskolan kommer vi framföra Bachs Matteuspassion. Låter det spännande? Hör av dig till körledare Katharina, om du är intresserad!

Kommande musikaliska händelser i Fryksände kyrka

Lördag 20 aug kl 18, Musik vid helgsmål, då Mirella Sarp (organist på Frösön) och Katharina Hieke spelar två av Mozarts pianokonsalter, nr 15 och nr 19 på flygeln och orgeln tillsammans. Orgeln tar då över orkesterns part, och vi byter instrument.

Sirispelet

Lördag 15 oktober kl 18 framförs Håkan Larssons Sirispel av Fryksände kyrkokör, solister och musiker.

Dags att anmäla sig till höstens konfirmationsgrupper!

Du som börjar åk. 8 i höst är välkommen att anmäla dig till våra grupper.

Vilka grupper finns det?

- **Prostgården, Torsby.** Vi träffas onsdagar med början i september. I denna grupp finns möjlighet till skapande verksamheter t.ex: drama, sång och musik, bild, foto som en naturlig del i undervisningen. Konfirmationen är i Fryksände kyrka. Ledare: Ingela Älvskog och Inger Hjalmarsson.
- **Folkpace, Östmark.** Vi träffas i Östmarks församlingshem eller på Motorgården på onsdagar efter skoltid fr.o.m. september. Träffarna anpassas till skolbusstider. Konfirmationen är i Östmarks kyrka. Ledare: Johan Bonander, Mia Järnry, Felix Egegren och Eva Bonander.
- **Vildmark, Lekvattnet.** Vi träffas i Lekvattnets församlingshem varannan fredag kl. 18-20. Tema för gruppen är vildmark: djur och natur, att förvalta skapelsen. Vi åker på läger höst, vinter och vår. Vi tältar, paddlar kanot, lagar mat över öppen eld samt fiskar och åker skidor om intresse finns. Konfirmationen är i Lekvattnets kyrka. Ledare: Keinth Lundquist och Eva Zakrismark.
- **E-sport, Torsby.** Gillar du gaming? Nu startar en konfirmationsgrupp med inriktning E-sport. Vi träffas i prostgården på onsdagar. Konfirmationen är i Fryksände kyrka. Ledare: Ingela Älvskog, Inger Hjalmarsson och André Liljemark.

Vad gör vi då?

Vi pratar om allt mellan himmel och jord, om kärlek och hat, liv och död, vad innebär det att vara en vän, hur är det att var ung i Torsby och annat som gruppens deltagare funderar på. Utöver detta ingår det som hör samman med konfirmationsundervisning: Bibeln och psalmboken, Gud och Jesus, kyrkorummet och kyrkoåret, symboler och bön mm.

Frågor och anmälan

Har du frågor ring Eva Zakrismark, diakon/pedagog tel. 272 06 eller Johan Bonander, kyrkoherde tel. 272 01. Eller kontakta oss via e-post fryksande.pastorat@svenskakyrkan.se.

Skicka din anmälan till:

Pastorsexpeditionen, Box 52, 685 22 Torsby,
via e-post fryksande.pastorat@svenskakyrkan.se
eller kom in och lämna den personligen!

Namn:

Samtliga namn, stryk under tilltalsnamnet

Personnr: Jag är döpt JA ☐ NEJ ☐

Adress:

.....

Hemtelefon:

Är du allergisk mot något eller har du något funktionshinder/särskilda behov?

.....

.....

Sätt en 1:a för ditt förstahandsval, en 2:a för ditt andrahandsval

..... Prostgården, Torsby

..... Folkpace, Östmark

..... Vildmark, Lekvattnet

..... E-sport, Torsby

Mobiltelefon konfirmand

E-post konfirmand

Mobiltelefon målsman

E-post målsman

Eva Zakrismark diakon

Jag kommer från... Skellefteå, men jag har bott i Falköping, Handen, Tungalsta, Västerhaninge, Mellerud och Trollhättan innan jag flyttade till Värmland.

Tidigare har jag... jobbat på Saab Scania i Trollhättan. Där svetsade jag golv till Saab 900 och sedan var jag på monteringen på vänster framdörr på Saab 9000. Vi var 17 stycken som arbetade på vänster framdörr. Efter Saab blev det arbete i Koppom på Töcksfors Verkstads AB där jag gjorde kabelmattor. Har även jobbat som hemsamarit, lärare, på Fonus begravningsbyrå och på bokhandel.

Varför jag jobbar i Fryksände pastorat... är att här får jag arbeta med barn, ungdomar och vuxna på ett sätt som känns viktigt. Jag får vara med och skapa goda möten där människor växer, där de känner sig sedda och respekterade, och möter någon som har tid att lyssna. Vi samtalar om livet, om ensamhet och sorger, om tacksamhet och glädje. Många gånger behövs inga ord, det är skönt att bara få vara.

Mitt mål/min vision är... att fler människor ska få känna tacksamhet och glädje i livet. Att fler får uppleva hur bra det kan vara att leva här i Torsby och i Sverige. Någon har sagt: "With Great Power Comes Great Responsibility". Vi som har fått mycket kan också dela med oss till andra som inte är lika lyckligt lottade. Vi kan dela med oss av vår tid eller av vårt engagemang, eller av kunskap, pengar, saker...

Jag brinner för... att människor ska hjälpas åt att förvalta skapelsen och njuta av den. Att vi övar oss i förnöjsamhet.

På fritiden... reser jag gärna till nya platser runt om i världen. Jag är alltid nyfiken på människorna, kulturen och naturen. Det är spännande med alla lukter, smaker och synintryck. Jag gillar också att vandra i fjällen, fiska, paddla kanot eller bara gå i skogen här hemma eller i Norge. Naturen är underbar att vistas i!

Mitt favoritcitat är... Lev i nuet! Fånga dagen! "Herren är min herde, ingenting ska fattas mig" (Psaltarpsalm 23)

Vad du inte visste om mig... jag har tre utbildningar: grundskolelärare, systemvetare och diakon.

Jag kommer från... Lysvik. Fast nu bor jag utanför Sunne sedan oändligt många år. Men hjärtat finns i Lysvik.

Tidigare har jag... varit församlingsdiakon i Sunne församling. Tillsammans med min man Hasse arbetade jag för Svenska Kyrkans Mission i Sydafrika 1996–2000 där vi bodde i Port Elizabeth med våra 3 barn. 2002 började jag i Fryksände pastorat, först som församlingsdiakon och nu arbetar jag som diakon inom sjukhuskyrkan.

Varför jag jobbar i Fryksände pastorat...

Det är att jag verkligen trivs här! Jag har länge velat arbeta inom sjukhuskyrkan och det har jag möjlighet att göra här. Det är härliga människor i arbetslaget och vi har förtroendevalda som värnar om kyrkans bästa och som är lätta att samarbeta med. Det är en härlig arbetsplats!

Mitt mål/min vision är... att jag ska vara en kyrka på fötter; att jag ska låta min ljusa, kristna tro genomsyra det jag gör och att den tro jag har, att Gud älskar oss människor, ska kunna ge andra hopp och tillförsikt när livet är tufft.

Jag brinner för... rättvisa! Människor ska inte dömas efter hudfärg, ras, religion eller hur de har lyckats i samhället. I Guds ögon är vi alla lika mycket värda och det skall genomsyra vårt arbete tycker jag.

På fritiden ... tycker jag om att vara med min familj, lyssna på musik, gå i skogen (helst fri från älgloss och fästingar) vara med min hund Ayscha eller pyssla med hönorna, som är min hobby.

Mitt favoritcitat är... Jesus säger att "allt vad ni har gjort för en av dessa mina minsta det har ni gjort för mig". När vi levde i Sydafrika kom väldigt många tiggare till oss. För mig blev det hanterbart att inte tröttna på att hjälpa genom att jag varje gång det knackade på dörren tänkte "nu står Jesus där igen". Det sättet att se på människor har jag försökt behålla även här hemma. Sen misslyckas man ideligen men det har hjälpt mig.

Vad du inte visste om mig... Att jag tycker science-fiction filmer är urtrist och inte heller är galen i att veta om man kan leva på Mars... Här blommar ängarna och tar vi hand om vår natur och vårdar jorden så behöver vi inte fundera på att flytta till Mars.

Karin Lövestam-Öberg diakon

Tillsammans KAN VI!

Årets fastekampanj är avslutad

Julkampanjen hade knappt hunnit avslutas (med hela 33 902 kr insamlat i vårt pastorat!), så var det dags för fastekampanjen att dra igång.

Den 7 februari i år startade insamlingskampanjen med temat ”Maträtten – för allas rätt till mat”. Runt om i världen lever 795 miljoner människor i ständig brist på mat. Trots att jordens resurser skulle kunna föda oss alla. Det är helt oacceptabelt! Årets fasteinsamling gick till långsiktiga projekt i bl.a. Burma. T.ex. i den burmesiska byn Pale är mat ingen självklarhet. De svälter inte, men äter ofta för lite. Nu har de fått lära sig att tillverka effektiva vedugnar som de kan sälja och på så vis skapa ett bättre liv. Byborna kan också få låna lite pengar, eller få hjälp att starta en kvinnogrupp eller att sätta upp en sparfond i en by. En skjuts för att ta sig ur den mest akuta fattigdomen.

Även i Etiopien har kvinnor fått lära sig bygga bra vedspisar, och lärt sig att organisera sig och arbeta i grupp. Maten ska räcka till stora familjer, och många dagar gör den det. Men i byn Robbit, vet alla att hungern inte är långt borta. Många områden i Etiopien saknar också skolor, och de som finns är dåligt utrustade. Med stöd från Svenska kyrkan har flera skolor kunnat byggas, det finns bänkar och böcker och lärarna får nu betalt av staten. Det går cirka 1 200 elever i varje skola. Barnen går halvdagar i skolan, de äldre barnen på förmiddagen och de yngre på eftermiddagen.

När människor får en möjlighet att påverka sin vardag och sitt liv, då sker förändring på lång sikt. Här är fem viktiga steg som förändrar:

1. Kunskap om sina rättigheter

När människor förstår att den situation de lever i inte är kopplad till deras värde som människa, kan de också få kraft att stå upp för sina rättigheter. Därför utgår alla internationella projekt från ett rättighetsbaserat arbete.

2. Förståelse för jämlikhet

Kvinnor och flickor drabbas hårdast av fattigdom. Genom att se kvinnors kraft och ge dem möjlighet att skapa en egen

Khine Wut Hmone Kyaw i Burma är två år, och lever med ständig brist på mat. Foto: Magnus Aronson/IKON

inkomst blir relationer mer jämställda. Det ger familjer tryggare ekonomi och minskar även våld i hemmet.

3. Kunskap och utbildning

Kunskap i grönsaksodling, jordbruksutveckling, djuruppfödning, hushållsekonomi, organisation och demokrati är exempel på kunskap som ger människor möjlighet att själva skapa bättre försörjning och tillgång till mat.

4. Varje människas egen hävstång

För att kunna börja påverka sitt liv behöver människor olika former av stöd. Utefter hans eller hennes mål och förutsättningar kan ett litet lån, lån av utsäde eller lån av djur ta det första steget mot tryggheten.

TEMA 2016: Maträtten – för allas rätt till mat utgår från varje människas rätt till mat och försörjning. Rätten till mat är ett av de viktiga stegen i hållbar utveckling. Fastekampanjens symbol består av en tallrik. Tallriken står för de skålar, kastruller, sädesäckar och matförråd som för miljoner människor är tomma för ofta. Symbolen ramas in av en krans av blad för att visa att vi tillsammans kan förändra framtiden.

Daw Wah Wah, Burma
Foto: Magnus Aronson/IKON

– Innan jag gick med i självhjälpsgruppen hade vi inga pengar, och inte alltid mat för dagen.

Daw Wah Wah är en av dem som fått lära sig tillverka effektiva vedugnar som hon kan sälja. Nu kan familjen äta mer och varierat.

Svenska kyrkans internationella arbete har stött projekt i Burma sedan 2008. Genom att stärka kvinnor och lära dem själva utveckla inkomstkällor minskar matbristen. Daw Wah Wah är en av dem som fått lära sig tillverka effektiva vedugnar som hon kan sälja. Via självhjälpsgruppens sparfond har hon lånat pengar och startat grisuppfödning. Nu kan familjen äta bättre och mer varierat.

5. Att klara ett nytt klimat

De flesta människor som lider av hunger är självförsörjande jordbrukare. Det är också de som påverkas mest av klimat-effekter. Därför finns åtgärder och kunskap om hur klimat-effekter kan lindras alltid med i projekten.

Fryksände pastorats insamling

Under våren samlade vi i pastoratet in 55 204 kronor. Det är jättebra! Vi kan känna oss väldigt stolta som på detta sätt bidragit till att Svenska kyrkan i hela landet totalt samlade in hela 32,5 miljoner kronor. Nu ligger fokus på all viktig verksamhet som ska genomföras för pengarna - tillsammans med våra partner runt om i världen. Allt för en mer rättvis och trygg värld. Det känns riktigt bra!

**STORT TACK
till alla sponsorer
i vårt fastelotteri!
Mustamäki Fotvård
Värmlandsporten
Gröna Rummet
Wienerkonditoriet
Sahlströmshärdan
Fika
Torsby kommun**

Och tack till alla privat-
personer som på olika
sätt bidragit under årets
fastekampanj!

Du barn som gick tipspromenaden

på vårfesten och fick alla rätt men inget pris (då de tog slut), from 18/7 finns ditt armband att hämta på pastorsexpeditionen.

Vid frågor ring
Inger Hjalmarsson
tel. 070-375 41 87

Till er alla i Torsby med omnejd:

Tack för alla fina möten!

Ni är fantastiska!

11 juni började jag arbeta i
Karlstad, i Herrhagskyrkan.
Kom gärna dit!

Tills vi möts igen:
Må Guds frid bevara dig!

Boel-Marie Lennartsdotter,
präst i Fryksände

SOMMARKÖR

Saknar du att sjunga i sommar och vill
medverka i en tillfällig kör? Var med den
tid som passar bäst!

Välkommen söndagen den 27 juli då vi samlas en
timme innan högmässan för att öva några enkla
sånger som vi sedan sjunger i gudstjänsten.

Högmässa kl. 11 Fryksände kyrka - vi samlas kl. 10

Högmässa kl. 15 Vitsands kyrka - vi samlas kl. 14

Alla sångare välkomna!
Eva Verde, 070-280 71 94

Lunchmusik och sopplunch

startar igen v. 38 (20 september)

KVARGLÖMT

Vi har kvarglömda tillhörigheter efter
olika träffar i Fryksände församlings-
hem och kyrka. Välkommen in till oss
på församlingshemmet och hämta!

DROP- IN-DOP

Fryksände kyrka
Lörd. 1 oktober
kl. 13.00-16.00

Efteråt är ni välkomna
till församlingshemmet
på dopkaffe och tårta!

För info kontakta
pastorsexpeditionen:
0560-272 00
mån-tisd 10-12
ons-tors 10-12,13-15
fryksande.pastorat@
svenskakyrkan.se

Välkommen till:

BABYRYTMIK

Fryksände församlingshem måndagar
kl. 13.30 och 14.30. Start i september.
Håll utkik efter annons i Torsbybladet!

BARNKÖR

Fryksände kyrka på torsdagseftermiddagar.
Start i september.

Håll utkik efter annons i Torsbybladet!

BARNKÖRSPROJEKT

Vitsands kyrka sönd 2/10 och sönd
13/11. Vi träffas och övar kl 14.00
och sedan sjunger vi i gudstjänsten kl 15.00

Info Carina Bjuremo 070-250 37 63

Lite information och tankar från kyrkoherden

Text: Johan Bonander Foto: Birgitta Brorson

I nästa nummer av Siriklockan kommer ni få stifta bekantskap med vår nye komminister Felix Egegren. Felix har tidigare arbetat som präst i Sunne pastorat och som kyrkoherde i Lysviks församling. De senaste åren har han arbetat inom socialtjänsten i Sunne kommun.

På ett vikariat som musiker börjar även Rose-Marie Stenmark. Rose-Marie kommer närmast från övre Älvdals församling och har tidigare arbetat i Råda-Sunnemo församling.

Vår komminister Boel-Marie Lennartsdotter har erbjudits en tjänst på Herrhagskyrkan i Karlstad som hon dessvärre tackat ja till. Boel-Marie avskedspredikade den 12/6 i Östmarks kyrka och vi önskar henne nu varmt lycka till i Herrhagskyrkan och sänder henne ett stort tack för den tid vi haft förmånen att ha henne hos oss.

Komminister Keinth Lundquist närmar sig efter snart 32 år i pastoratet sin pensionering och kommer från och med september att arbeta halvtid. Keinth avser att gå i pension i maj 2017 och vi kommer under året därför att rekrytera ytterligare en komminister.

Vår svenska kyrka har funnits i vårt område i hundratals år och många bär med sig bilden av att prästen (och för den delen skolläraren, rektorn och många fler yrkeskategorier) bor och verkar i ett och samma närområde. Så är det inte längre i vår kommun och även vi som kyrka upplever idag att många hos oss pendlar till och från vårt pastorat. Bland våra präster, diakoner och musiker; sammanlagt 13 personer så är vi idag tre som bor i Fryksände pastorat (dvs. i någon av Fryksände pastorats fyra församlingar; Fryksände, Lekvattnet, Vitsand eller Östmarks församling). Som allt ser ut är detta en trend som är här för att stanna.

När jag skriver dessa rader är det midsommarhelg och Brexitomröstningen har just blivit klar. En del finansiella bedömare liknar resultatet vid en stor, riktigt stor jordbäv-

ning på den finansiella marknaden. Vi får hoppas att vi får en sommar som trots detta blir förhållandevis lugn på den finansiella och politiska horisonten; hitintills verkar det så och de flesta som uttalar sig tycks sansade och ödmjuka. Samtidigt är det så att svängningar och turbulens på detta område snabbt kan resultera i t.ex. minskad efterfrågan och ovisshet kring sådant som vi alla vant oss vid att ta för självklart.

I perioder av ovisshet kan det vara extra viktigt att söka sig till den undervisning och de perspektiv kyrkan har att förvalta och ge ut. Samma kyrka som har genomlevt digerdöd, utvandring, världskrig och många perioder av såväl finansiell som politisk osäkerhet.

Så varmt välkommen till din kyrka nu i sommar – till bön och det pågående relationsbyggandet med vår Skapare som parallellt våra korta tidsperspektiv bär evigheten i sin famn.

Med önskan om en god fortsatt sommar!

Är det något Du tycker vi ska tänka på, något Du inte är nöjd med; eller för den delen är nöjd och vill att vi ska veta, tveka inte att höra av Dig.

Enklast är e-post:

johan.bonander@svenskakyrkan.se

eller brev:

Fryksände pastorat att. Johan Bonander,
Box 52, 685 22 Torsby.

Våra värdefulla volontärer

Text och foto: Birgitta Brorson

Majgoth Eriksson, Siv Näslund, Hjördis Sundberg och Ann-Margret Täppers är alla volontärer i vän-tjänsten, där de gör ett fantastiskt och engagerat arbete med de gamla på äldreboendena i Torsby. Varje onsdag åker Siv och Majgoth till Linden och på måndagar läser Hjördis och Ann-Margret på Solliden.

Siv och Majgoth berättar om att det från början var tänkt att de skulle ha högläsning för de boende på Linden men valde ganska snabbt att ha ett mer lättsamt och varierat program som alla kunde vara delaktiga i. Sång är glädje, så det sjungs mycket. Ibland är Christer Persson med och spelar och sjunger vilket är mycket uppskattat. De berättar historier från gamla tider och har med sin "nostalgilåda" där de visar gamla saker som de gamla känner igen från förr.

De följer årets gång i sina berättelser och pratar om livet på gårdarna, med höstens skörd, bak och slakt, om stöket inför julen med lutfisk som skulle läggas i blöt, våren som kom med flyttfåglar och blommor, påsken med sina traditioner och kristna budskap, om pingst, om bröllop och om den fantastiska sommaren.

Varje gång tar Majgoth och Siv med sig lite gott fikabröd och personalen kokar kaffe. Båda lovordar den fina personalen som också hjälper till så att de boende kommer till och från deras "träffar".

– Nu är det strax sommarlov för oss båda, säger Siv.

– Det är inte så populärt, men vi börjar så snart vi kan efter Mårten igen med våra träffar.

Båda två tycker att det är så roligt och givande att vara på Linden, och är mycket uppskattade när de kommer. Ingen tanke på att sluta?

– Nej, nej, nej, vi håller på så länge vi orkar, skrattar båda i kör.

Rapport från projektet *Läsglädje för äldre*

Text: Hjördis Sundberg

Förr eller senare blir också du beroende av hjälp och kanske flyttar till ett särskilt boende. Hur skulle du vilja ha det då?

Självklart borde vara: god omvårdnad, god mat, stimulerande miljö. Våra vårdtagande kan idag knappast klaga på varken omvårdnad eller personal även om miljön både ute och inne kan skifta på våra olika boenden.

Vilka aktiviteter finns som avbryter dagens lunk?

Projektet "Läsglädje för äldre" som vi har erfarenhet av pågår på två av våra särskilda boenden, Solliden och Linden. Det startade som ett projekt av Region Värmland och bibliotekarie Ulla Wentzel var projektsamordnare, inspiratör och lärare. Nu rullar det på över hela länet.

Varje vecka dyker vi upp på Solliden Ann-Margret Täppers och jag, Hjördis Sundberg med bok och bakverk för ett par timmars samvaro. Runt ett bord kan det sitta bortåt 10 personer och inväntar högläsning med efterföljande kaffe och hembakat. Det har snart gått fem år sen starten. Allt möjligt har vi hunnit med från Selma Lagerlöf och Sigge Stark till barn- och ungdomslitteratur som Mio, min Mio, Hugo och Josefin, Pippi o Emil också förstås. "Våra" egna poeter Gunnar Ehne och Bengt Berg och många, många fler.

Ord och innehåll leder inte sällan till frågor och samtal

Ett uppskattat inslag är sångstunden och förvånansvärt många kan sångtexterna utantill fast de kan vara drabbade av demens och har svårt att följa med i ett samtal.

Du som tycker att det låter intressant och själv skulle vilja pröva på högläsning kan kontakta någon av oss fyra och följa med oss och lyssna. På Valbergsgården och Lövenstrand finns det plats för hugade personer att komma och läsa.

Text: Eva Bonander Foto: Birgitta Brorson

I Fryksände församling finns en väntjänstgrupp. Gruppen består av engagerade församlingsbor som på många och olika sätt hjälper och stöttar medmänniskor i vår närhet.

Väntjänstgruppens uppdrag

Väntjänstgruppens uppdrag kan vara av både social och praktisk natur. Ofta kan det handla om:

- Någon att prata och kanske dricka kaffe tillsammans med.
- Följa med till lasarettet eller vårdcentralen.
- Följa med och handla, besöka kyrkan eller kyrkogården.

Olika aktiviteter

Gruppen finns också med och arrangerar 11-kaffe några onsdagar per termin i Missionskyrkan och ordnar födelsedagsfester för alla som fyllt jämnt i Fryksände församling. Några av Väntjänstens medlemmar arrangerar också regelbundet aktiviteter på några av våra äldreboenden.

Alla medlemmar i väntjänsten arbetar ideellt med detta uppdrag och alla finns med utifrån sina egna förutsättningar och möjligheter. Alla människor

är olika, men lika viktiga och det är därför viktigt att man får utgå från sin egen förmåga.

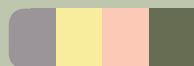
Väntjänsten är gratis

Väntjänsten kompletterar hemtjänsten och utför därför insatser som normalt inte ges genom hemtjänsten. Tjänsten är gratis, men den som utför uppdraget ska inte ha några egna utlägg.

Tveka inte att ta kontakt med mig om du är intresserad av att bidra till gruppens arbete så diskuterar vi vad som skulle kunna vara möjligt utifrån dina förutsättningar. Behovet är stort. Vi behöver alla goda krafter i detta viktiga och roliga uppdrag.

Kontakta oss om du vill delta

Är du intresserad av att komma med i gruppen eller om du skulle vilja använda dig av oss på något vis kontakta: Eva Bonander på telefon 272 09 eller 070-37 54 144

Avlidna**FRYKSÄNDE**

14/1 Inger Persson 92 år
13/2 Morgan Skróder 61 år
2/3 Kajsa Wallin 93 år
2/3 Elsa Axelsson 85 år
2/3 Gustaf Bäck 28 år
6/3 Elise Berggren 96 år
11/3 Alvi Jonsson 95 år
11/3 Marianne Nilsson 72 år
12/3 Lillemor Alm 67 år
16/3 Olle Nygårds 89 år
16/3 Rosa Hårdefalk 79 år
20/3 Erling Olsson 94 år
22/3 Karl-Ivan Johansson 85 år
24/3 Gertrud Persson 96 år
29/3 Cecilia Hedström 39 år
29/3 Birgitta Hedström 71 år
5/4 Roddy Johansson 70 år
12/4 Ulla Johansson 72 år
16/4 Anna Westin 90 år
22/4 Gun Prammefors 74 år
29/4 Astrid Nilsson 83 år
1/5 Alvi Karlernäs 87 år
5/5 Erland Bergman 87 år
6/5 Eivor Jönsson 85 år
12/5 Ingrid Lindqvist 93 år
14/5 Eva-Lisa Henriksson 93 år
18/5 Anna-Stina Nilsson 87 år
19/5 Ingegerd Larsson 73 år
20/5 Birgitta West 73 år
25/5 Jörgen Persson Mill 81 år
26/5 Hans-Erik Pihlström 65 år
1/6 Maja-Lisa Davidsson 79 år
2/6 Mona Graflund 69 år
3/6 Ellen Kristiansen 68 år
5/6 Gunilla Bågenholm 62 år
8/6 Birgit Nilsson 84 år

LEKVATTNET

10/3 Hjärdis Johansson 85 år
15/4 Greta Olsson 80 år
17/5 Gunnar Eriksson 92 år

VITSAND

1/3 Ingrid Johannesson 79 år
25/3 Conny Jansson 59 år
28/3 Erik Vennerström 92 år
28/4 Ellen Gund 97 år
28/5 Christina Svensson 62 år

ÖSTMARK

3/3 Ulla-Britt Jonsson 80 år
17/3 Tage Berg 76 år
19/4 Elisabeth Jonsson 92 år
7/5 Arne Westh 73 år
24/5 Marianne Ottosson 70 år
14/6 May Bonander 80 år

Döpta**FRYKSÄNDE**

3/4 Alvar Olsson
9/4 Molly Gripö
10/4 Elmer Danielsson
23/4 Gustav Halvardsson
23/4 Hugo Jönsson
30/4 Alice Finnson
7/5 Anna-Lisa Nordqvist
7/5 Alvin Westerberg
15/5 Cornelia Zetterlund
21/5 Melissa Maschel
22/5 Thea Persson
28/5 Hugo Lidén
29/5 Tindra Spets
18/6 Thea Sjögren
18/6 Oscar Frykensjö
19/6 Nathalie Larsson

LEKVATTNET

18/6 Rebecca Ljungberg

ÖSTMARK

17/4 Melwin Kvarnlöf
21/5 Alwin Jansson

Vigda**FRYKSÄNDE**

6/5 Malin Johansson och Andreas Darle
16/6 Linda Einarsson och Thomas Bodén
26/6 Helén Nordqvist och Lars Martinsson

LEKVATTNET

27/4 Marie Eriksson och Sören Isaksson
21/5 Elise Laack och Martin Larsson

*Herre Gud, bevara
dem i Ditt förbund
och välsigna dem
nu och till evig tid
Amen*

*Herre Gud, ge dem
nåd att besinna
äktenskapets ansvar
och gåva och välsigna
deras liv tillsammans
Amen*

*Herre, skänk dem som sörjer Din
tröst och Ditt ljus och låt oss alla
en gång få gå in i Din eviga glädje
Amen*

FRYKSÄNDE PASTORAT

PASTORSEXPEDITION

272 00

Anna-Lena Yderstig, kyrkoskrivare

Besöksadress: Kyrkogatan 26

Postadress: Box 52, 685 22 Torsby

E-post: fryksande.pastorat@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.fryksandepastorat.se

Mån-tis 10.00-12.00, ons-tors 10.00-12.00, 13.00-15.00

KYRKOHERDE

Johan Bonander

272 01

Tjänstebostad, Östmarks prästgård

200 13

KOMMINISTRAR

Ingela Älvskog

272 02

Keinthe Lundquist

070-606 41 03

Felix Egegren fr.o.m. 1/9

272 00

DIAKONER

Eva Bonander

070-375 41 44

Eva Zakrismark

070-280 12 62

Karin Lövestam-Öberg

070-671 39 61

Inger Hjalmarsson, projektledare

070-375 41 87

MUSIKER

Katharina Hieke, organist

070-280 91 88

Lena Persson Måwe, kantor

070-280 69 74

Eva Verde, kantor

070-280 71 94

Carina Bjuremo

070-250 37 63

Rose Marie Stenmark vik. fr.o.m. 1/9

272 00

INFORMATÖR

Birgitta Brorson

272 04

KYRKOFÖRVALTNING

Elisabeth Johnsson, kyrkokamrer

272 14

Marie Nilsson, kyrkokamrersassistent

272 03

KYRKOGRÅDSFÖRVALTNING

Lars Wikström, kyrkogårdsmästare

272 07

Kyrkogatan 26

070-53101 64

FRYKSÄNDE FÖRSAMLING

Lisbeth Kanth, vik. kyrkovaktmästare

070-691 81 64

Anna-Karin Jönsson, församlingsvärdinna

272 15

Annamaj Carlsson, lokalvårdare

272 05

Mia Järnry, integrationsprojektledare

070-280 99 63

Blomsterfonden, pastorsexpeditionen

272 00

LEKVATNETS FÖRSAMLING

Arne Strandberg, kyrkovaktmästare

0730-54 45 92

Kyrkan/Församlingshemmet

501 01

Blomsterfonden, Bertil Johansson

501 31

VITSANDS FÖRSAMLING

Lars Olsson, kyrkovaktmästare

070-304 57 36

Roland Nilsson, kyrkovaktmästare

070-304 57 36

Blomsterfonden, Arnold Mattsson

423 09, 310 75

ÖSTMARKS FÖRSAMLING

Kyrkovaktmästare Stig Norman

070-595 73 56

Församlingshemmet

200 59

Blomsterfonden, Maj-Lis Haglund

210 09

KYRKORÅDETS ORDFÖRANDE

Fryksände pastorat: Rune Mattsson

132 82

FÖRSAMLINGSRÅDENS ORDFÖRANDE

Fryksände, Ann-Marie Uppvall

421 39

Lekvattnet, Inga-Britt Keck Karlsson

520 50

Vitsand, Barbro Ström

072-234 00 46

Östmark, Roger Ericsson

070-693 62 68